بسم الله الرحمن الرحيم

موسيقي او نوي ليكوالان

مؤلف مولوي عبدالهادي حماد

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

الحمدلله الذى اعدا لسامعين الغنآء عذاب مهين . كما قال الله تعالى : ومن الناس من يشترى لهوالحديث ليضل عن سبيل الله بغيرعلم ويتخذها هزوا اولئك لهم عذاب مهين O (سورة لقمان ۶) قال : عبدالله بن مسعودفى تفسيرلهوالحديث : والله هوالغناء . والصلوة والسلام على من وعد بوجوب المسخ والقذف والخسف لظاهرين الغناء كما قاله : فى هذه الامة خسف ومسخ وقذف واذا سئل منه وقت الوقوع فقال : اذاظهرت القينات والمعازف وشربت الخمور . (رواه ترمذى) محمد واله واصحابه الذين اتفقوا باتباعه وعلى جميع من تابعهم باحسان الى يوم الدين .

وبعـــد :

درنولوستونكو : دڅښتن تعالى (جل جلاله) لورينه ده چې ديوه داسي دين په ملنه يې نازولي يوچې ددنياوى ښكلي ژوندون دټكاو اودبياژوندون دتل پاتې هوسايى لپاره داسي اصول پكښې نغښتي دى چې دپيل څخه ترپايه پورى يوه نقطه نيمګړتيا نه ده پكښى بريښيدلى .

هوكى : دايو واقعيت دى ځكه كه وهغه شيانو ته ځيرسو چې دعمليت په ډګركې موليدلي دى اوهيڅ سترګې پرى پوټولاى نسو نو يقيناً مودزبات تربريده رسولاى سى . دبيلګې په ډول : اسلام ښودلي ده چې موسيقي حرامه ده ،داچې ولې وروسته به ثابته سى ، او اسلام پرانسانانو هيڅ داسي شى حرام نه ګرځوى ترڅو د [illegible] ګټې ى پكښې . لكه څرنګه چې په پيل كې اسلام موسيقي حرامه كړه [illegible] پېړۍ پر اوږدو كې رنځ پوهانو (طبيبانو) او ارواپوهانو [illegible] موسيقي [illegible] اسلام هيڅ يوداسي شى پرانسانانو حرام نه ګرځوى چې په هغه كې دانسان روحي ياجسمي ګټه وى ، خوله نيكه مرغه حق هيڅ وخت نه پټيږى ديويشتمي پيړى ارواپوهانو چې انسان د (سيكالوجى) لمخې څيړلى دى جوته كړى يې ده چې بالعكس (سرلټ) موسيقي دځينو رواني اودماغي ناروغيو لامل ده ځكه په طبعي ډول انسان چې په نورمال حالت كې موسيقي واورى خامخا په روحي تحرك راځى اوهغه څه يې په خيال كې راځي چې دد ه ورسره مينه وى كله چې دخيال (حس) دمينه لرونكى شى درك وكړى په پايله كې يې دخوند پرځاى يوډول تزلزل اوناارامتيا منځته راځي چې همدغه ددوام څخه وروسته يوډول نه رغيدونكى رواني ناروغى ده . دلازياتو معلوماتو لپاره لويديځى (غربي) اوارووپايي ورځپاڼې دنوو ارواپوهانو نظريات مطالعه كړى چې د (انټرنيټ) د ويب پاڼوله لارى په اسانه ترګوتو كيدلاى سى .

كه څوك پدې آند وى چې انسان څښتن تعالى (جل جلاله) داسي جوړكړى دى چې طبعا دموسيقي سره مينه لرى اوخوند پرى اخلي نوبيا يې ولي پرى حرامه ګرځولي ده ؟ نوموړى اند به هغه وخت دويلو وړوى چې دلاندى دوو پوښتونو جواب يې ويلي وى لومړى داچې داڅرګنده نه ده چې انسان دهرشي غوښتنه كوله هغه شى بايد حرام نسى ځكه انسان ډيروخت دداسي شيانو غوښتنه كوى چې په ښكاره دانسان تاوان وى لكه غلاكول ، زنا كول ، شراب چيښل اوداسى نور داټول هغه شيان دى

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په ښکاره يې ټول بشريت ته بدی پايلې معلومې دی نو هر شی چې انسان غواړی هغه درواوالی لارنده . دويم داچې پورتنی پوښتونکی انسانی مينه دموسيقی سره نوی څېرلی ،

دايو څرگند حقيقت دی چې دانسان نفس دموسيقی داوريدلو سره مينه لری مگر دومری پکارده چې وښودل سی چې کوم نفس دموسيقی سره مينه لری ؟ ځکه نفس دری حالته لری .

الف : نفس اماره : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چې انسان بدو اوناسمو کارونو ته هڅوی اودهغه بدو کارو سره مينه لری چې دالله (جل جلاله) مباعدت پکښی نغښتی وی لکه چې الله (جل جلاله) فرمايی :

ان النفس لامارة باالسوء . (يوسف ٥٣)

ژباړه : بيشکه نفس زيات امرکونکی دی په بدو سره .

ب : نفس لوامه : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چې دعلوی عالم ولوری ته هڅه کوی اودناوړه کارونو څخه تيښته کوی که کومه تيروتنه ځنی وسی دځان لپاره يې شرم گڼی اوځان ملامت بولی ، لکه چې الله (ج) فرمايی :

ولااقسم بالنفس اللوامة (قيامة ٢)

ژباړه : قسم کوم په نفس ملامت کونکی باندی .

ج : نفس مطمئنة : نوموړی نفس دهغه نفس څخه عبارت دی چې دعلوی عالم ولوری ته ميل کوی اودڅښتن تعالی(ج) پر پيروی اواطاعت باندی خوند اخلی او په کښی ورته پوره ارامتيا اوتسلی وی لکه چې الله (ج) فرمايي :

يأ يتهاالنفس المطمئنه ارجعی الی ربك راضية مرضية .(الفجر ٢٧ ــ ٢٨)

ژباړه : اې نفس ارام نيونکی ! (زما په ذکر) راوگرځه (ددنيا نه) وخپل رب ته په داسی حال کې چې راضی يې (ته دالله (ج) څخه اوالله (ج) سته څخه) راضی وی .

پورتنی دری حالتونه که څوك دزړه ومخ ته کښيږدی نو ښکاره خبره ده چې انسان دنفس اماره په حالت کې دموسيقی سره مينه لری ځکه نفس اماره تل داسی غوښتنی کوی چې دانسان لپاره په ريښتنيی ډول تاوان وی لکه غلا ، زنا اوداسی نور ، هغه وخت به پورتنی سوال پرځای وای چې مطمئنه نفس الله(ج) داسی جوړکړی وای چې دموسيقی سره يې مينه لرلای اوبيا باندی حرامه سوی وای ددې خبری دثبوت لپاره چې مطمئنه نفس دموسيقی سره مينه نه لری دټولو انبياؤ (ص) ، اصحابو (رض) ، اولياؤ(رح) اوصلحاؤ شتون دی چې يوه هم دموسيقی سره مينه نه ده ښودلی که څوك دسهروردېي طريقی تگ لاره دبيلگی په توگه ښيې نوويلای سم چې کومه موسيقی چې په کوم تعريف موږ پيژنو هغه دغه موسيقی نه ده بلکی هغه يوکيف اوپه ښکلی اواز مذهبی شعرويل ووچې دځينو اٰلاتو په مټ راځی ځکه نوموړی طريقې رباب ، شپيلی ، ډول اوداسی نور استثناء کړی دی . اوس راځو معاصره موسيقی ته لومړی بايد معاصره موسيقی وپيژنو په اوسنی وخت کې چې موسيقی اوريدل کيږی درباب ، ډول اوشپيلی په ملنه غزل ويل دی دغه موسيقی هغه موسيقی ده چې په ناروالی کې يې هيچا نه شك کړی دی اونه يې اختلاف کړی اوپه تيرو پيړيو کې چې ځينو علماؤ کوم اختلاف کړی دی اويايې ځينو درواوالی پريکړه کړی ده هغه يواځی غناء (په ښکلی اواز شعرويل دی) اوياهغه موسيقی ده چې مستی نه راولی لکه دساعت زنگ يا دکوردخبرولو زنگ (گينټی) او اوسنی موسيقی چې اوريدل کيږی چې په ريښتيانی ډول خلگ فحشاؤ اوبدو کارو ته هڅوی په نارواوالی کې يې هيچ شك نسته اونه تيروپيړيو څخه چا اختلاف پکښی کړی دی ځکه امام قرطبی ليکی : کومه تگ لاره چې ځينو صوفيانو په اوسنی وخت پيداکړی ده چی دشعرو په ملنه باجې ، شپيلی اوداسی نوروهی دغه کار حرام دی .

قرطبی جلد (۴) صفحه (۵۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختانه ددغه نازك تارڅخه ځینی خلک بده استفاده کوی دفحشاؤ اوناوړه کارونو لاره پرانیزی ترڅو دعقیدوی پلوه ناتوانه خلک په بیړه دفحشاؤ او نارواوو کندو ته وړولویږی لکه دافغانی ټولنی یونوموتی پوه چی زما په اند یی په مغزو کی غرونه غرونه پوهه ښکاری اویو اثریی دموسیقی دجواز لپاره چاپ سوی دی خوزما په اند دځیرنی اوښننی وروسته دنوموړی عالم وینااوی دحنفی مذهب ترڅنګ دنورو مذهبونو سره هم برابری ندی ځکه کوم دلائل چی نوموړی دموسیقی دجواز لپاره تهیه کړی دی لومړی خوهغه ټول دلائل دښکلی اواز دجواز لپاره دی چی یوڅوك دشرعی اصولو سره برابر شعرپه وواییی اویا دزنګ لپاره دی دهغه موسیقی لپاره ندی چی مستی منځته راوړی لکه رباب ، شپیلی ، باجه اوداسی نور دویم داچی زموږ افغانی ټولنه په تغلیبی ډول یوه حنفی مذهبه ټولنه ده لیکوال یودلیل هم دحنفی مذهب له لوری ندی راوړی بلکی ټول دلائل یی دنورو مذهبونه اویا غیرمقلدینو راوړی دی چی دحنفی مذهب دنوموتوعلماؤ لخوا په ټینګه ردسوی دی اودسوالو لپاره یی قناعت بخشه جوابونه ورکړل سوی دی .

دیادونی وړده چی لیکوال دموسیقی دجواز دومری لاره پرانیستلی ده چی دافغانی ټولنی ټوله موسیقی یی رواکړی ده اُن تردی چی دښځواواز یی لاهم جائز کړی دی اوحال داچی کومه موسیقی چی اوس په افغانی ټولنه کی اوریدل کیږی یا په کیسټونو اوسیډیانوکی خرڅیږی ټوله دفحشاپرلوری خوځښت دی دغه موسیقی دټولو علماؤ په اتفاق حرامه ده اوهیڅ ثبوت درواوالی یی نسته که څه هم لیکوال یوځای ویوه چوکاټ اشاره کړی ده خو هغه یواځی دده خیالی انځور اوپریکړه ده په اوس وخت کی هیڅوك ددی جوګه ندی چی دیوه بډایه اسلام لپاره دی په یوه پریکړه کی چوکاټ وټکایی په ځانګړی توګه هغه څوك چی دڅلورو مذهبوپریکړه یی ترشاکړی وی اوخپله پریکړه تپی ځکه تفسیراحمدی لیکی دموسیقی درواوالی په اړه په یوه مذهب کی لارنسته

(تفسیراحمدی صفحه ۶۰۳) .

باالاخره یواځی اویواځی دخپل دینی مسؤلیت اودخپلی ټولنی دچوپړ په موخه اړسوم ترڅولیځی راونغاړم اودقران ،حدیث ، تفسیر اودمذهب په رڼاکی وشنم چی موسیقی په څومری تینګو دلائلو حرامه ده اوپراوریدو ئی څومری په لوړه کچه بندیز دی اووښیم چی څوك دموسیقی درواوالی لاره لټوی څومري یی لاره چپه کړی اودټولنی دچوپړځای یی دټولنی سره څومری ظلم کړی دی که څه هم زه دناپوهی څخه په ملاسته یم خودمذهب د ځینومخورو علماؤ دکتابونو څخه به ځینی دلائل رااخلم که څه هم زه دحنفی مذهب مقلد یم اوافغانی ټولنه هم په تغلیبی ډول سره حنفی مذهبه ده اوزموږ داعتماد لپاره یواځی دمذهب پریکړی بسنه کوی خوبیا به هم دایاتو اوحدیثو شریفو ترڅنګ د پاته درو ریښتینو مذاهبو نظریات رااخلم په ځانګړی ډول دهنددنیمی وچی سترعالم مفتی محمد شفیع صاحب لیکنه (اسلام اورموسیقی) ترڅو په څرګند ډول معلوم سی چی دموسیقی حرام والی هغه حقیقت دی چی دڅلورمذهبونو په اتفاق منل سوی دی ، الله(ج) دی توفیق رانصیب کړی اوالله (ج) دی زما دغه کوچنی لیکنه دټولنی دوګړو داستفادی وړوګرځوی اوالله (ج) دی یی دقبولیت په لورینه ونازوی .امین یارب العالمین

والحمدلله رب العالمین والصلوة والسلام علی سیدالمرسلین محمد واله

اصحاب اجمعین O

العبدالافقر الی الله عبدالهادی (حماد)

(۸ ـ ۲ ـ ۱۳۸۶ هجری شمسی)

****

ایادموسیقی درواوالی لپاره دهرچاقول ثبوت کیدای سی ؟ بلکی نسی کیدلای

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وحقیقت ته ځیرسوحتما دی نتیجی ته رسیږو چي ښتن تعالی (ج) لکه څرنګه چي يي په څرګندډول دانسانانو په بڼوکي يي توپیرپیداکړی دی همدا ډول يي په فکرو کي يي هم په دغه پیمانه توپیرپیداکړی دی یعنی یوارخ به يي داوی چي یوڅوك به دیوه شی سره مینه لری بل څوك به بیا دبل شی سره مینه لری چاته به سپیڅلی شی خوند ورکوی چاته به بیا یو کرغیړن شی خوند ورکوی چاته به داسی پریکړه خوند ورکوی چي دده دافکارو سره ورته والی ولری خوبل چاته به بیا معکوسه پریکړه خوند ورکوی اوداهم جوته ده چي ټولی پریکړی په قران اوحدیث کی په تفصیل ندی بیان سوی بلکی ځینی مسائلی په قران کي حل سوی دی ، دځینوتفصیل بیا په حدیث کي بیان سوی دی اوځینی اجماع الامت ته پاته سوی دی نوکومی مسائلی چي په قران اوحدیث کي تفصیلا نوی حل سوی دحل لپاره يي دوی لاری سته .

الف : یواځی دمذهب پرپریکړو اعتمادوسی اودمذهب پرځیرنو اوشننو بادی بسنه وسی اودلائل ټوله دمذهبی منځ پانګی پرلوری پرېښودل سی .

ب : دامت محمدی(ص) دهرأندی او هرعالم خبره داعتمادوړوګڼل سی اووينايي دليل لپاره دقبوليت وړوګڼل سی .

اوس نو که سالم فکرپورتنیو دوولارو ته ځیرسی اوتریوه بریده شننه پکښی وکړی اوفکری میشت غالی دځیرو اوپیرو څخه پاك کړی نو یقیناً به دي نتیجي ته ورسیږی چي یواځنی دخلاصون لاره دمذهب تقلید دی ځکه که دمذهب تقلید ونسی نوپه نړی کي په میلنونو داسی کسان سته چي دنظرښتنان دی اوداهم جوته ده لکه چي وموویل تردیره حده پوری يي نظرونه یودبل سره توپیرلری نولازمی ده چي هرڅوك به دمسئلی دحل لپاره خپل نظرپه کاراچوی ټولی مسائلی به دخپل نظرمطابق حلوی اودقران اوحدیث تاویل به په خپله رایه دخپل نظر مطآبق برابروی په پایله کښی به اسلام په نړی کي په میلنونو ډوله سی اوحال داچي اسلام یودین دی حق یودی دامت محمدی (ص) داتفاق اواتحاد پرځای به بیلتون رامنځته سی اوداالله (ج) دامرڅخه به سرغړونه راسی چي په یووالی يي کړی دی مسلمانان به پرډلو ډلو وویشل سی حق به ترمنځ ورك سی دټولنی وګړی به سخت اختلاف سره مخ سی هرڅوك به دهغه چا قول رانقلوی چي دده خوښ وی . اوکه دمذهب تقلید وسی پورتنی ټول ربړونه اوستونزی به لمنځه تللی وی داسی نده چي دمذهب پریکړی نوپه باطله روانی دی او هرانسان اړدی چي خامخا به يي تقلیدکوی بلکی ټولی مسئلی دمذهب په رڼاکي د حق په غیړه کي حل سوی دی . بل لادا چي هرسړی ددي جوګه ندی چي دمذهب په څیردی څیرنه وکړی باالاخره ویلای سو چي دمذهب دتقلید پرته بله هیڅ دخلاصون لاره نسته اونه دهرچاقول دیوي موضوع دثبوت لپاره دلیل کیدای که څوك ورته کارکوی هغه په حقیقت کي دپورتنیو مشکلاتو دراوړلو اورته لمن وهی دمثال په ډول که دهغه لیکوال څیرنه راواخلو چي دموسیقی درواوالی لپاره يي کړی ده اوموسیقی يي روا بللی ده نوویلای سو چي څوك موسیقی ته درواوالی لاره لټوی اوحال داچي شاوخواد (۱۴) پیړیو په اوږدوکي دقران ، حدیث او(۹۵) فیصده علماؤ لخوا يي دحرمت تثبیت سوی دی اوڅلورو حقو مذهبونو دقران اوحدیث په رڼاکي پری اتفاق دی نومورړی کس دپورتنیو دلائلو پرته دصوفیانو دیوي لړکی ډلی ویناوی اویا دداسی علماؤ وینااوی ددلیل په موخه رااخلی چي داصحابو کرامو په مخالفت تفسیرکوی اویادځینو علماؤنظررااخلی چي دهغه مطلب یوشی وی اودی بل څه ځنی ارا ده کوی ایا دغه کار په اسلامی ټولنه کي مخالفت اچول ندی ؟ ایادغه کاردمسلمه امت دډلو ویشلو لارپرانیستل ندی ؟ څوك چي دومری علمآء اوټول حق مذهبونه پریږدی اودلړکیو نظرته وده ورکوی اودټولی ټولنی په منځ کي یوه نوی اختلافی اورته لمن وهی ایادا دالله (ج) دلاندینی قول مخالفت ندی ؟ چي الله (ج) فرمایي :

واعتصموا بحبل الله جمیعا ولاتفرقو ا (ال عمران ۱۰۳)

ژباړه : منګولی ولګو ی په رسی دالله (ج) (یعنی دالله (ج) په قران باندی) ټوله، اوبی اتفاقی مه کوی .

اوڅوك چي پورتنی کارکوی ایا درسول (ص) دلاندینی قول مخالف ندی ؟ چي رسول (ص) فرمایی :

عن ابی هریرة رض قال سمعت رسول الله (ص) یقول ما نهیتکم عنه فاجتنبوه وما امرتکم فاتوا منه ماستطعتم فانما اهلك الذین من قبلکم کثرت مسائلهم واختلافهم علی انبیائهم . (رواه البخاری)

ژباړه : دحضرت ابی هریرة رض څخه روایت دی چي فرمایی : درسول الله(ص) څخه می واوریدل چي ارشاد يي فرمایی : دکوم شی څخه چي می منعه کړی یاست ځان ځنی وژغوری اودکوم شی امر چي می درته کړی دی دخپل توان په پیمانه يي عملی کړی (ځکه) بیشکه هغه کسان چي له تاسو څخه مخکی تیرسوی دی (له دی امله) تباه اوهلاك سوی دی چي خپلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

زياتي مسائلي يي (دانبياؤ څخه كولي يعني تجسس يي كوى اوبى ځايه پوښتني يي كولي) اواختلاف يي په انبياؤ كي كوى . څوك چي پورتني كارترسره كوى يعني موسيقي روابولي ايا دغه كس به داصحابوكرامو (رض) مخالف نوى ؟ دمثال په ډول عبدالله بن مسعود (رض) او عبدالله بن عباس (رض) دلهوالحديث په تفسير كي چي په قران كي راغلي دى داسى فرمائي :

والله هوالغناء .

ژباړه : په الله (ج) قسم يادوم چي لهوالحديث سندري ويل دى .

يعني ددوى په اند الله (ج) چي كوم عذاب دلهوالحديث په ايات كي ښودلي دى دسندري ويونكي لپاره دى . ښكاره خبره ده چي موسيقي حرامه سوه ځكه دموسيقي سره مل سندري تر هغه ډيرى بدى دى چي يواځي وى . اوس نو يوڅوك چي نه صحابى دى اونه تابعي دى هغه وايي : چي لهوالحديث موسيقي نده مطلب دادى چي موسيقي حرامه نده كه څه هم داصحابو (رض) مخالفت پكښى وى اوحال داچي څلور حق مذهبونه په دغه موضوع كي دپورتني مفسرينو اصحابو داند سره هم نظره دى پدى ځاى كي يودمخورو اصحابو تفسيردى اويو ديوه ورستي عالم تفسيردى چي داصحابو دمخالفت ترڅنگ يي دمذهبونو څخه هم پدغه موضوع كي لاره بدله كړى ده .كه داصحابو(رض)پرتفسيرعمل وكړو موسيقي حرامه ثابتيږى اودمذهب څخه انحراف هم نه راځى اواحتياط هم پدي لاره كي دى . كه دورستي عالم پرتفسيرروان سو موسيقي حلاله ثابتيږى خو دمذهب ترشاكول پكښى نغښتى دى .

درنو لوستونكوكه څوك داصحابو په مخالفت تفسيركوى اودمذهبونو څخه لاره بدلوى ايا دغه تفسيردقبول وړدى ؟ كه څوك پورتني موثق تفسيرپريږدى يعني داصحابواومذهبونوتقليد پريږدى دورستي عالم تفسيررانقلوى بيا ددغه تفسير دمخالفت په مټ موسيقي حلاله ثابتوى ايا دغه كار داصحابو (رض) پرمقدسو افكارو تيرى ندى ؟ يوڅوك چي په يوه ژبه كتاب ليكي اودهغه ژبى ويونكي حنفي مذهبه وى ليكوال ددغه ژبى ويونكو ته ددوى دحق مذهب په خلاف موسيقي رواكوى ايا دغه كارددوى دمذهب څخه ليرى كول ندى ؟ اودا پدي معنى ندى چي تاسو خپل مذهب پريږدى زماپروينا باندى باوروكړى ؟ يوڅوك چي دحنفي مذ هب ټولني ته دنظآم الدين اولياء قول بي له كومى حوالي رانقلوى چي وايي : څوك چي دموسيقي په حرمت كي دامام ابوحنيفة (رح) قول ثبوت غواړى ولي به پردي قوم باندى دالله (ج) عذاب نه راځى . دغه قول رانقلول

دحنفي مذهب دبى ارزښتى تثبيت ندى ؟ اوحال داچي دغي ټولني دخپل مذهب دساتني لپاره وينى توى كړى دى اوپه دغه ټولنه كي په سلهاوزره علماء راغلي دى اوهغوټولو دوى ته دغه مذهب غوره بللي وى اوهيڅ عالم دموسيقي درواوالى لاره نده پرانيستلي ايا دغه كاردليكوال دخپل عزت لمنځه وړل ندى ؟ ځكه كه دحنفي ټولني يو بى تعليمه وكړى دنظام الدين اولياء پورتني قول واورى ايا دغه كس به دنظام الدين اولياء لوړ مقام ته په الفاظو تاوان نه ورسوى ايا نقلونكى ته به بدونه وايي حال داچي حنفي مذهبه وكړى ټول پرخپل مذهب باندى ټينگ ولاړدى دنظام الدين اوليآء پورتني قول رانقلول دنظام الدين اولياء عزت ته نقص رسول ندى په پورتني ډول ؟

درنولوستونكو ! حق يوه داسى ملغره ده چي درنا په مټ يي هرغوښتونكى ترخپله هدفه رسيدلاى سى . په ښكاره توگه چي عام خلك ښه په پوهيږى دحق موندلو لپاره يوه اسانه لاره داده : عموما ديوى خبرى دڅيرلو اوسپينولو لپاره درايو اكثريت ته كتل كيږى په كوم لورى كي چي دشرعى دلايلو په ملنه درايو اكثريت وى په تغليبى ډول حق په هغه لورى كي وى انشاء الله وروسته به ثابته سى چي امت محمدى تقريبا ټوله پدي اند دى چي موسيقي حرامه ده كوم كس چي يي دجواز لاره لټوى ايا دغه كس به څومرى حقيقت ته نژدى تاسو خپله قضاوت وكړى ؟ اوس راځو اصلي موضوع ته چي دموسيقي دحرمت څخه عبارت ده كوم ليكوال چي دموسيقي درواوالي لپاره هڅى كوى اودقرضاوى ويناوى ددليل لپاره رااخلي په حقيقت كي دحق څخه بيلتون دى ځكه كه ليكوال لطفا خپله مطآلعه يواځي دقرضاوى پررساله باندى راچاپيره نكړى بلكى دفقهه شريفي په لوى علم كي معتمد كتابونه مطالعه كړى نودقرضاوى خبرى به بيخى بى بنسټه ورته ښكاره سى دقرضاوى رساله هغه رساله ده چي دځينو حكومتونو لخوا يي دنه مشروعيت اورد له امله پرنفوذ بنديز لگيدلي دى ځكه ده هغه څه ته اجازه وركړى ده چي قران ، حديث اودوى په رڼاكي مذهب حرام كړى دى چي دموسيقي څخه عبارت دى .كوم ليكوال چي موسيقي روابولي اوبيا يوه ليكنه دټولنى دچوپړ په موخه كوى نو كه ليكوال ريښتيا دچوپړ په هيله وى نوده ته پكاره ده چي چوپړدهغي ټولنى دمذهب په رڼآ كي وكړى چي هغي ټولني (١۴) سوه كاله عمل باندى كړى دى لطفا دى دخپلي ټولني سره ظلم نكوى اوخپله ټولنه دي دخپل حق مذهب څخه نه ليرى كوى .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليكوال كه دمذهب پرته دموسيقى درواوالى لپاره قران او حديث ته لاس غځوى په قران اوحديثكى خو داسى څه نسته چي دموسيقى رواوالى په ثابت سى اوكه نوراياتونه رااخلى اودځپلى خوښى مطابق يې تاويل كوى نواياداهلى كتابو كارنه وو؟ ،كه يې دتفسيرباالراي داصولو مطابق وكړى نولومړى خو نوموړى ليكوال مجتهد ندى اونه كيداى سى فرضا كه سى نودى دې دقران اوحديث تفسير دحزم اوقرضاوى دنظرلمخى نه راته كوى بلكى داصحابو دنظر مطابق دى يې راته وكړى ځكه هغه تردوى په ځوچنده بهتردى اوكه دهغه اياتو په تفسير كې چې موسيقى حرامه ثابتوى دنورو علماؤ ويناوى دلائل واى ايا دابه دقبول وړوى ؟ اوحال داچي دمذهب يومعتمد عالم امام ربانى فرمايى :

دموسيقى په رواوالى كې دهر متصوف وينا دليل نسى كيداى .

المكتوبات ، لومړى ټوك ، (۲۶۶) نمبر مكتوب

والله اعلم بالصواب

*****

ايا موسيقى پاک شى ده؟

دعلامه قرضاوى قول چي داسلام اوموسيقي نومى كتاب په اتمه صفحه كې رانقل سوي دي چي وايي : الله (ج) هغه تيرى كونكي بولى چي حلال اوپاک شى حرام اوكرغيرن بولى .نوموسيقى خوداسى شى ده چي انسانى فطرت يې غوښتنه كوى اوخوند پرى اخلى لكه معده چي دپاكو اوحلالومشروباتواوماكولاتو څخه خوند اخلى نوكوم كس چي انسان ددغه فكرى غوښتنى څخه منعه كوى اودغه سپيڅلى شى حرام بولى هغه كس تيرى كونكى دى ځكه الله(ج) فرمايى :

ياايهاالذين آمنوا لاتحرموا طيبات ما احل لكم ولاتعتدوا ان الله لايحب المعتدين.

ژباړه : اې هغه كسانو! چي ايمان موراوړى دى مه حرامه وى هغه پاک شيان چي الله(ج) حلال بللى دى تاسو ته اوتيرى مه كوى الله(ج) تيرى كونكى كسان نه خوښوى .

ښاغلى قرضاوى زياتوى هرانسان لره پكارده چي دتيرى كونكى كيفيت څخه ځان وژغورى .

اوس نوكه دقرضاوى خبرو ته ځيرسو قرضاوى موسيقى دنورو سپيڅلو ماكولاتو په څيربولى اودنورو پاكو ماكولاتو حكم موسيقى ته وركوى نودغه كارته دفقه اوعلم اصول له انده قياس ويل كيږى ثابته خبره ده چي قياس ځېل شرطونه لرى چي له جملې څخه يې ددواړو لورو په ځينو شيانو كې برابرى ده كوم شيان

چي په ذات كې سره توپيرلرى هغه رينتينى قياس ندى بلكى قياس مع الفارق دى ښاغلى قرضاوى چي موسيقى پرحلالو شيانو باندى قياسوى داقياس مع الفارق دى اوپايله يې خواهش پرستي ده ځكه كوم شيان چي په قران كې حلال بلل سوى دى دهغوى په حرمت كې هيڅااختلاف ندى كړى اوموسيقى هغه شى ده چي په حرمت يې په ميلنونو علماءقايل دى نويوشى چي اتفاقا حلال وى اوبل اختلافا حلال وى اودحلالوالى خوا يې هم ضعيفه وى ايا داسره برابردى ؟ ايا دغه كارته په شريعت كې وعيد ندى راغلى چي قرآنى ايات دځېل نظرمطابق جوړوى ؟ايا دغه شيان چي زيات سره توپيرلرى قياس مع الفارق ندى ؟ ايااداسى قياس كول جايز دى؟ بله خبره داده چي قرضاوى هغه كسان تيرى كونكى بولى چي موسيقى حرامه بولى نوموسيقى خو عبدالله بن عباس اوعبدالله بن مسعود رض حرامه بللى ده نودده به اند خو(العياذباالله) دوى هم دمعتدينو(يعنى تيرى كونكو) په ډله كى راغله هم داڅول كوم مذاهب، مفسرين ، محدثين اوعلماء چي موسيقى حرامه بولى هغه هم دده په اند په تيرى كونكوكي يعنى معتدين كې راځى ددومرى اصحابو ،محديثينو ، مفسرينو اوعلماؤسپكونكى اودوى ته دتجاوز نسبت كونكى

(c) ketabton.com: The Digital Library

به نوڅه حکم لری ؟ اوخبره یي ترکومه بریده ریښتونی وی ؟ باالاخره معلومه سوه چي موسیقی داسی سپیڅلی شی نده لکه نورپاک ماکولاتیامشروبات چي معده خوند تری اخلی یانورظاهری حواس چي دخپلومربوطه غوښتونو څخه خونداخلی .بله خبره داده چي موسیقی دماکولاتو،مشروباتو او نو روظاهری حواسوسره پرتله کول تر ډیره ځایه شونی ندی ځکه موسیقی هغه شی ده چي درواني غوښتنو سره اړه لری اوماکولات ، مشروبات اونورحواس دجسمی یافکری غوښتنو سره اړه لری څنګه به بیل کیفیت لرونکی شیان سره پرتله سی که پرتله هم سی نو هر شی چي انسانی غوښتن ځای یي غوښتنه کوی هغه پاک ، سپیڅلی اوروا شی نسی جوړیدلای ځکه ، شراب ، دنامشروع جنسی خواهشاتو اشباع اوداسی نور هم به انسانی غوښتنوپوری اړه لری .

په هرشی کی اصل روا والی دی

کوم لیکوال چي دموسیقی درواوالی لپاره هڅی کړی دی نوددلیلونو په لړکي یي یودادلیل هم ویلی دی چي ټولی مسایلی په قران اوحدیث کي تفصیلاندی حل سوی ځکه طبعا په نړی کی نوی نوی شیان رامنځته کیږی یا په بل عبارت هغه وخت دټولو موجوده شیانو نومونه په قران اوحدیث کی نسوای ذکرکیدای نولدی امله دفقهاؤکرامو یوقانون دادی چي پر هرشی باندی دحرمت پریکړه درسته نده بلکی اصل په شی کی رواوالی دی یعنی اباحت دی نوپکارده چي پرموسیقی باندی هم درواوالی یعنی داباحت پریکړه وسی دلیکوال پورتنی خبره یوڅرګند حقیقت دی خو دومری باید ووایم چي لیکوال پدې ځای کي عمومی پریکړه کړی ده ټول

شیان یي پکښی رانغښتی دی اوحال داچي په هغو شیانو کي اصل رواوالی دی چي دحرمت خبره یې په قران کي نوی سوی اونه یي چا په حرمت کی اختلاف کړی وی ځکه که عمومی پریکړه وسی نودفقهی شریفی ترلړمطالعی ورسته به هرانسان داسی ډیرمختلف فیه شیان ووینی چي یقینا دمذهب له انده حرام دی مګر اختلاف پکښی سوی دی که په هرشی کی اصل اباحت سی نو بیخی ډیر حرام شیان به داباحت په کټګوری کي راننوځی اوکه موسیقی ترفکری څیړنو لاندی ونیسو ویلای سو چي لومړی خوداخبره درسته نده چي دموسیقی حرمت ته په قران اوحدیث کي اشاره نده سوی فرضا که یي ورسره ومنو نواصل په هغوشیانو کي اباحت دی چي دحرمت دلوری ترجیح یي نوی نوموسیقی خو دحرمت له اړخه مرجحه ده ځکه که نوای نو څلورو مذهبونوبه یي پرنه رواوالی باندی یووالی نوای کړی .

بالاخره ویلای سو دمذهب پوهانو دقانون پورتنی ماده چي اصل په شی کي اباحت دی دموسیقی درواکونکی لپاره هیڅ دلیل نسی کیدلای ځکه که دغه ماده دهرشی درواوالی لپاره دلیل سی نودیوه لوی ناورین لاره به پرانیستل سی اوحال داچي دموسیقی په حرمت کي احتیاط دی اوپه حرمت کي به یي نجات یقینی وی اوپه اباحت کي نجات احتمالی وی نویقینی ګټه تراحتمالی ګټی غوره ده .لکه چي وایی : دع مایریبک الی مالایریبک .

ژباړه : هغه څه پریږده چي تا په شک کي غورځوی دهغه په پرتله چي تاپه شک نه اچوی .

دموسیقی پررواکونکی باندی رد

دهغه لیکوال دلیلونه که مطالعه سی چي دموسیقی درواوالی لپاره یي راټول کړی دی نوپه عمده ډول یي ددلیلونو نچوړ څلورخبری کیږی .

لومړی : دځینو اولیاؤ ، صوفیوو اوځینو علماؤ ویناوی ددلیل په موخه .
دوهم : ځینی حدیثونه دموسیقی درواوالی دثبوت لپاره .

دریم :بله خبره یي داکړی ده چي دموسیقی دحرمت لپاره قوی حدیث نسته

څلورم : دلیکوال په اند دموسیقی حرمت په قرانکریم کی نسته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که پدې لټه کې سو چې دليکوال پورتني پنځه خبرې دڅه والی له پلوه پرکومه نقطه قرار لرې ؟ اودموسيقی درواوالی لپاره دليل کيدای سی که يا ؟ نوپکار ده چې دليکوال خبرې يوه په يوه وڅيړو .

دليکوال لومړی دليل چې دځينو اولياؤکرامو اوعلماؤ کرامو ويناوې يې ددليل په موخه راوړی دی ترډيره بريده دريښتينی لاری دموندلو لپاره درستی ندی ځکه مخکې مو يوځای اشارة اوبل ځای موصراحة ويلی وه چې دشرعی پوښتنی دحل لپاره الحمد لله په اسلامی نړی کې يوښکلی چوکاټ اويوښکلی قانون سته چې دمذهب څخه عبارت دی اوددينی پوښتنو دحل لپاره دهرچا قول ثبوت نسی کيدلای ليکوال ته پکار ده کومی ټولنی ته چې يې کتاب ليکلی دی دهغه ټولنی دمذهب دعلماؤ اواولياؤ کرامو ويناوې دی دثبوت لپاره راوړی لکه چې افغانی ټولنه يوه حنفی ټولنه ده ليکوال ته پکار ده چې دحنفی مذهب دعلماؤ او اولياؤ کرامو ويناوی دثبوت لپاره راوړی حاصل داچې ليکوال ته پکارده چې دليل لپار ه ايات ، حديث اويا دمذهب دليل راوړی . داسی ايات نه چې مذهب يې يوډول تفسيروی اودی يې بل ډول تفسيروی . ترڅوددې حنفی مذهبه ټولنی پوره باور راسی داسی کړنه په دې معنی ده چې ستا په اند چې په سوو کلونه افغانی علماء نه پوهيدل اوموسيقی يې حرامه کړې وه خلک يې پرچپه روان کړی وه اوس به ستا پرلاری ولاړ سی اوکه ته دهرچا قول دثبوت لپاره رااخلی نو دهرچا قول خو درواوالی لپاره ثبوت نسی کيدلای ځکه داسی ډيری مسايلی په فقه عقايدو اونورو کی سته چې دمذهب دباندی يې علماء په وړاندی بيل ،بيل نظرونه لری که په هره شرعی پوښتنه کې دهرچا قول دثبوت لپاره رانقل سی نو دحق موندلو لپاره به څه ناورين رامنځته سی ؟ دمذهبی ټينګار په موخه ويلای سو چې دمذهب يوستر عالم امام ربانی ليکی : دموسيقی داباحت لپاره دځينو صوفيوو نظريات دليل نسی کيدلای .

المکتوبات ، جلد اول ، مکتوب نمبر (۲۶۶)

حاصل داچې دليکوال دغه لومړی دليل چې دځينو اوليآؤ اوعلماؤ دويناو څخه عبارت دی هيڅ دليل نسی کيدلای ترڅو دحنفی مذهب دعلماؤ اوصوفيانو اقوال يې ددليل په ډول نوی راوړی .

بله خبره داده چې دليکوال ډيری ويناوی چې داولياؤ اوعلماؤ څخه يې رانقل کړی دی په ز ياتو ځايو کې حواله نه لری اونه دموثقو کتابونو جلد اوصفحه لری چې يوډول شک رامنځته کوی البته دځينو ځايو پرته چې هغه هم دده مدعی نه ثابتوی .

دريمه خبره داده چې ليکوال دغناء دلفظ اودملاهی دلفظ توپيرندی کړی غناء په ښکلی اواز،شعر ياغزل ويلو ته ويل کيږی اوملاهی موسيقی ته ويل کيږی غناء چې په شعرکې ئې کومه غيرشرعی خبره نوی دزياتو علماؤ په اند رواده کوم څه چې حرام سوی دی هغه موسيقی ده حاصل داچې په بيله موسيقی شعرويلو کې لادځينو علماؤ اختلاف سته نودهغه سندری به څه حال وی چې موسيقی هم ورسره وی .

دليکوال دويــــــــــــــــــــــــــــــــم دليل

دموسيقی رواکونکی ليکوال دخپلی مدعی دثبوت لپاره په دويم قدم کې ځينی حديثونه راوړی دی چې داعتماد لپاره بسنه نسی کولای اونه دموسيقی دروا والی لپاره ثبوت کيدای سی ځکه که موږ داسلام دپيل انځورګری وکړو اودرسول الله (ص) دنبوت څخه بيا دده مبارک دظاهری ژوند ترپايه پوری ټوله تاريخ مطالعه کړو اړينه ده چې دې نتيجې ته به رسيږو چې درسول (ص) داسلام په خپراوی کې سترحکمت داوو چې په لومړيو وختوکې يې ونوو مسلمانانوته دهغه احکاموامر نه کاوه چې ددوی په اند به سختی ګڼل کيده .

بله خبره داده چې داسلام ټول اوامراونواهی په يوه ځل ندی راغلی بلکی ډير داسی شيان به وه چې داسلام په پيل کې به جايز وه وروسته به دقرانی اياتو دنزول له امله حرام وګرځيده لکه مخکې چې مو وويل رسول الله (ص) نوی مسلمان کس ته هغه څه نه وړاندی کول چې ده به زحمت اوتکليف ګڼل بلکی هغه وخت به يې نوموړی کس ته په کولو امر کاوه چې داسلام خوندبه يې وڅکيلکه څرنګه چې تراسلام وړاند ی نامسلمانو خلکو ډول ، ډول دودونه درلودل چې دجملی څخه يې موسيقی اوريدل ، نوروز لمانځل ، مهرجان لمانځل ، يو پربل باندی ځان غټ بلل اوداسی نوروه نورسول الله (ص) په تدريج اودوخت په تيريدوسره نوموړی کسان دناروا کارو څخه منعه کول ليکوال چې کوم حديثونه رانقل کړی دی ټول هغه حديثونه دی چې رسول الله (ص) په پيل کې داسلام ويلی دی ليکوال هيڅ داسی ثبوت نسی وړاند ی کولای چې په دقيق ډول دی دحديث تاريخ معلوم کړی چې دغه حديث په وروستيو کې ويل سوی دی ځکه د ليکوال دغه ويناوی چې کټ مټ يې دقرضاوی دکتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه رااخستی دی اوخپله یې ډېره کمه ځیرنه کړی ده ددې ځرګندونه کوی چې لیکوال دحدیثو ماهر ندی که وای نوده به خپله ځیرنه کړی وای اودقرضاوی تقلید به یې نه کولای ځکه پدغه موضوع کې نورحدیثونه هم سته چې لیکوال ندی ترګوتو کړی یواځې یې هغه احادیث رانقل کړی دی چې قرضاوی په خپل کتاب کې ذکر کړی دی .

دیادونی وړده چې لیکوال چې کوم حدیثونه رانقل کړی دی رسول الله (ص) ته یې سند ندی رسولی نوموړی لیکوال ته پکار ده چې دټولو احادیثو دراویانو اسامی بیان کړی ځکه دده په اند خو دڅا تقلید ندی پکار ځکه که پکاروای نوده به په ځلورو حقو مذهبو کې دیوه مذهب تقلید کړی وای اودموسیقی پرنه رواوالی باندی به یې باور وای نوکله چې دده په اند تقلید نسو پکار نودی بیا ولی داحادیثو په سند کې دصحاحو برسند باندی اعتمادکوی ؟ ولی یې په سندکې تقلید کوی ؟ ولی یې په خپله په سند نه رسوی ؟ که دی وایې چې زه دصحاحو په لړکې دیوه په مذهب یم نودصحاحو مؤلیفین خو هم دموسیقی پرحراموالی باورلری ولی که یې نه درلودای نوښاغلی لیکوال به دخپلی خبری دثبوت لپاره په دوی کی دیوه نظر اووینا راوړی وای نوپکار وه چې ده خپل مذهبی قاید یوه ویناراوړی وای ځکه ټول حدیثونه خو دده دمذهبی قاید درایې سره برابر ندی بلکی ضد اونقیض حدیثونه سته چې دمذهب په رڼاکې یې دتطبیق اویانسخی پریکړه کیږی .

(وعلی وجه التسلیم) که دلیکوال خبری بیله کوم دلیله ورسره ومنو یعنی داچې ټول هغه احادیث چې لیکوال رانقل کړی دی منسوخ ندی ، په سند رسیدلی دی نو دعلم حدیث قانون خودادی چې کله حدیثونه ضد اونقیض راسی لومړی ددغو حدیثونو په منځ که تطبیق شونی وی نوتطبیق کیږی اوکه تطبیق شونی نوی بیایې تاریخ اونورو رجحاناتو ته کتل کیږی اوپریوه باندی دنسخی پریکړه کیږی .

لکه څرنګه چې لیکوال ځینی حدیثونه داباحت لپاره رانقل کړی دی وروروسته به انشاء الله معلومه سی چې څومری حدیثونه دحرمت لپاره هم سته ،کوم حدیثونه چې لیکوال داباحت لپاره بی سنده اوبی تاریخه اوبی ثبوته رانقل کړي دی که ددغه ټولونیمګړتیاو سره سره ورسره ومنل سی نوددغوحدیثونوترمنځ خو تطبیق سوی دی اودحرمت خوا یې راجحه سوی ده اوداچې څنګه یې تطبیق سوی دی اوڅنګه یې دحرمت خوا راجحه سوی ده ؟ دغه کار ډېرزیات تفصیل ته اړتیالری که دچاړزړه وی چې داعتماد تنده پری ماته کړی نووګوری :

(اسلام اورموسیقی) دریم باب صفحه (۲۵۸)

دلیکوال دریـــــــــــــــــــــــــم دلیل

دموسیقی رواکونکی لیکوال دریم دلیل دادی چې دموسیقی دحرمت په اړه هیڅ قوی (پیاوړی) حدیث نسته که کوم حدیث راغلی وی هغه هم منقطع اویا ضعیف دی ځکه نوموړی لیکوال ابن حزم ظاهری هغه وېناوی رانقلوی چې وایې : کوم حدیث چې بخاری شریفی دموسیقی دحرمت په اړه روایت کړی دی قوی ندی ځکه دغه حدیث منقطع دی یعنی وصل (یوځای والی) یې دبخاری اوصدقه بن خالد ندی سوی اوپه منځ کې یې یونامعلوم راوی راغلی دی .

دلیکوال دغه دلیل دباور لپاره بسنه نسی کولای ځکه لومړی خو موږ ته دحدیث دنقلولو په صورت کې یواځې دبخاری سند ندی بلکی نوردحدیثو موثق اومعتمد کتابونه سته چې نوموړی حدیث یې په ډېرو قوی(پیاوړو) سندونو رانقل کړی دهمدې خبری دثبوت لپاره وګوری : بهیقی (۱۰\ ۲۲۱) .

دهند دنیمی وچې (برصغیر) ستر عالم مفتی محمد شفیع صاحب لیکی : دابن حزم پورتنی وینا دباور وړنده چې وایې : بخاری چې کوم حدیث دموسیقی دحرمت په اړه نقل کړی دی هغه منقطع دی (پری) دی ځکه محدیثینو دابن حزم پردغه وینا باندی سختی نیوکی کړی دی اودده دزړه خیالی سوالو ته یې په زړه پوری اوقناعت ورکونکی جوابونه ویلی دی ان تردی چې ځینو علماؤ یې په مخالفت ځینی خپلواکی رسالی لیکلی دی چې دشلمی پیړی دستر محدث ناصرالدین البانی رساله یې دیادونی وړده چې دابن حزم په رد کې یې لیکلی ده .

په آسیا کې دعلم داسمان دځلاندی ستوری مفتی محمدشفیع صاحب دهغو جوابو څخه چې محدیثینو دابن حزم په رد کې ویلی دی ځینی رانقل کړی دی دکوم چاچې په دومری وینا قناعت نوی اودنورو جوابودلیدلوسره یې مینه وی نو وګوری : (اسلام اورموسیقی) صفحه (۱۴۰)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلیکوال ځلـــــــــــــــــــــــــــــــورم دلیل

کوم لیکوال چې موسیقی روابولی دخپلو دلایلو په لړ کې وایې : په قران کې هیڅ داسی لفظ ندی راغلی چې موسیقی یې حرامه ګرځولی وی .

دروند لیکوال ددغه خبری دسپیناوی اوڅیړنی په موخه د (لهوالحدیث) لفظ راخلی چې دموسیقی دحراموالی لپاره مشهور لفظ په ایات کې دی ښاغلی لیکوال لیکلی : کوم کسان چې موسیقی حرامه بولی هغوی دابن عباس ،ابن مسعود ، ابن عکرمة (رض) اوځینو نورو په تفسیراستناد کوی چې دلهوالحدیث تفسیریې په غناء سره کړی دی لیکوال زیاتوی : دموسیقی درواکونکو دغه استناد درست ندی ځکه نورو مفسیرینو دلهو الحدیث تفسیر په موسیقی سره ندی کړی بلکی په نورو شیانو سره یې کړی دی لکه بی ګټی شیان اوهغه شیان چې دڅښتن تعالی (ج) دعبادت څخه بوختیا په راځی اوداسی نور.

اوس نو که دلیکوال پدې خبره کې تم سو اوتریوه بریده یې وڅیړو ویلای سو چې دایوه ثابته خبره ده چې قران مجمل دی اوتفصیل یې په حدیثو اوتفسیرکې نغښتی دی داهم ریښتینی حقیقت دی چې په قرانکریم کې په هغه پیمانه مفاهیم رانغښتی دی چې دټولو څرګندتیا یې دبشری توان څخه وتلی دی خو ځینو مفسرینو یې لږ تفسیر کړی دی یعنی دیوه ایات مفهوم یې په ټیټه اندازه سپړلی دی بل مفسر بیا ترهغه انداز زیات تفسیر کړی دی اودریم بیا تردویم زیاتوب کړی وی یومفسر دیوه ایات یومفهوم ښکاره کړی وی بل مفسر بیا هغه مفهوم پریښی وی بل مفهوم یې ښکاره کړی وی ځکه قران ډیرمفهومونه لری دمفسیرینو پورتنی کار پدې معنی ندی چې دویم مفسروایې چې داول مفسرتفسیرغلط دی اوهغه شی دقران مراد ندی ، اوس راځو لهوالحدیث ته چې مفسرینو یې په تفسیرکې بیل بیل نظرونه ورکړی دی خو دیادونی وړده چې په ټولو مفسرینو کې هیچا داسی ندی ویلی چې دلهوالحدیث څخه موسیقی مراد نده که څه هم په نورو معناوو یې تفسیر کړی وی اونه داسی تفسیرچاکړی دی چې دموسیقی دتفسیر ضد وی دبیلګی په ډول یومفسروایې چې دلهوالحدیث څخه هغه شی مراد دی چې یوڅوک دعبادت څخه مشغول کوی که دغه تفسیرته په دقت سره وکتل سی حتماموسیقی پکښې راننوتی ده کچېری د لهوالحد یث څخه مو سیقی مراد نوای نوددومری مفسیرینو په کاروان کی به یوچاویلي وای چې لهوالحدیث موسیقی نده څه دی چې په بل شی سره ئي تفسیرکړی وی ځکه لکه چې وموویل قرآن ډیری معنی وی لری کوم مفسیر ښوچی د لهوالحد یث تفسیر په نوروشیانو کړی دی په هغو ټولو شیانوکی موسیقی دا خله ده او مفسیر ین هم پر دغه اند دی چې موسیقی په لهوالحدیث کی را ننوتی ده که څه هم یې په لیکی ډول خپل نظر ندی څرګند کړی د بیلګی په ډول ښاغلی لیکوال دمفتی محمد شفیع صا حب تفسیر د لهو الحد یث پّه اړه رانقل کړی دی چې مفتې صاحب په معارف القران کې دلهوالحد یث تفسیر په بی ګټو شیا نوسره کړی دی کچیری دغه تفسیر پدی معنی وی چې مو سیقی په بی ګټو شیانو کی دا خله نده نوولی بیا نوموړی سترعالم دموسیقی په اړه خپلواک کتاب لیکلی دی چې موسیقی یې حرامه ګرځولی ده .

حاصل داچې دټولو په اتفاق موسیقی په لهوالحدیث کې داخله ده اوالله (ج) ورته د سختوعذابو وعده کړی ده اوداخبره هم درسته نده چې موسیقی په قران کې نسته بلکی یقینا موسیقی په قران حرامه ګرځول سوی ده چې نورتفصیل اودلایل به یې انشاء الله ترراتلونکې عنوان لاندی وڅیړو .

والله اعلم بالصواب وعند ه ام الکتاب

******

دموسیقی ناوړه پایلی

مفتی محمد شفیع رحمة الله علیه لیکی :

دایوڅرګند حقیقت دی چې دبشریت موخه دبندګی اولمانځنی لپاره ګرځول سوی ده ځکه څښتن تعالی ج) فرمایی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

وما خلقت الجن والانس الاليعبدون .

ژباړه : ما ندی پیداکړی پیریانان اوانسانان مګردډ لپاره چې عبادت وکړی .

کله چې دانسانانو پیداینت دعبادت لپاره سو نوهرشی چې دعبادت مخه نیسی اودخپل ربښتینی څښتن تعالی (ج) څخه یې لیری کوی ښکاره خبره ده چې هغه شی حرام دی .

موسیقی هغه شی ده چې انسان په لنډمهالی اومجازی خوندونو بوخت ساتی اودعبادت څخه یې غافله ساتی ځکه طبعی خبره ده چې انسانی ټولی کړنی انسانی فکر اداره کوی اوفکر یوداسی شی دی چې کله په یوشی بوخت سی نو ددویم شی داداره کولو جوګه ندی ځکه دپیژندنی محققینو (څیړونکو) ویلی دی : ذهن یوبسیط (مفرد) شی دی امتیاز (توپیر) ددووشیانوپه یوه ان کې نسی کولای نوکله چې فکر په مجازی لذت(خوند) اخته سی کله به بیا دالله ((ج) اودهغه ددین مینه ورسره پاته سی دپورتنی خبری ښه ثبوت درسول الله (ص) په زمانه کې دشتمن مشرک (نضربن حارث)کړنی دی چې نوموړی دهغه کسانو لپاره څو سندری ویونکی وینځیانی رانیولی وی هغوته به چې رسول الله (ص) دعوت ورکړی وو اوداسلام سره به یې مینه پیداسوی وه نضربن حارث داسی کسان بیول میلمستیا به یې ورکول وروسته به یې په دغووینځیانو باندی سندری اوموسیقی ورته اورول ترڅودوی ددین څخه غافله کړی اوددې ناوړی لارې سره یې مینه زیاته سی بیابه یې ورته وویل : دمحمد(ص) دعوت اودین لذت (خوند) لری اوکه داموسیقی اوسندری ؟ ، وروسته الله ((ج) داایات نازل کړی: ومن الناس من یشتری لهوالحدیث ، الایة .

روح المعانی ، جلد (۲۱) صفحه (۲۷) الکشاف ، جلد دوهم صفحه (۴۹)

نومعلومه سوه چې دډیرپخوا څخه لامعلومه وه چې دموسیقی انسان ددین څخه غافل ګرځوی نو له همدی امله دموسیقی الاتو ته په عربی ژبه کې (ملاهی) یعنی غلونکی اوغافل کونکی وایي یا په بل عبارت په عربی ژبه کې نغمی (موسیقی) ته لحن وایي لحن معنی غلطی چې څوک دیوه حالت څخه بل حالت ته غلطوی. حاصل داچې دموسیقی یوه ناوړه پایله داده چې څوک موسیقی اوری ددین څخه به غافله وی .

دوهم داچې موسیقی اوریدل دنفاق اورشیندی ددې خبری دسپیناوی په موخه رسول الله (ص) فرمایي : الغناء ینبت النفاق فی القلب کما ینبت الماء البقل .

بهیقی جلد لسم صفحه (۲۲۳)

ژباړه : سندری په زړه کې داسی نفاق شین کوی لکه اوبه چې واښه شنه کوی .

دموسیقی په اوریدلوکی دغفلت اونفاق ترڅنګ نوربد اثرات هم نغښتی دی لکه اقتصادی ضعف ، قحطی اوداسی نور داچې ولی اوڅنګه ؟ دتفصیل لپاره وګوری :

(اسلام اورموسیقی) صفحه (۸۲)

موسیقی قرانکریم حرامه کړی ده

که څه هم په تیرو لیک پانو کې موځینی ځایونه ، ځینو قرانی لاربښوونو ته اشاره کړی ده چې موسیقی حرامه ثابتوی خو دلاروښانتیا په موخه څو ایاتونو لیکو ترڅو په ښکاره معلومه سی چې دلیکوال هغه خبره بی بنسته ده چې موسیقی په قران کی نده حرامه سوی .

الله ((ج) فرمایی :

ومن الناس من یشتر ی لهوالحدیث لیضل عن سبیل الله بغیرعلم ویتخذها هزوا اولاءک لهم عذاب مهین . (سورة لقما ن ۶)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : ځینی دخلکو څخه هغه څوک دی چې بی ګټی شیان رانیسی ترڅو (خلک) دالله ((ج) دلاری څخه لاوروکی کړی بی له پوهی (پدې سپیڅلی لاره) پسی مسخری (خندا) کوی ددغه خلکو لپاره سپکونکی عذاب دی .

په پورتنی ایات کې الله ((ج) وفرمایل هغه څوک چې لهوالحدیث رانیسی اوخلک په لاوروکی کوی زه سپکونکی عذاب ورکوم . اوس پوښتنه داده چې لهوالحدیث کوم شی دی چې الله((ج) حرام ګرځولی دی اوپه قران کې یې یادکړی دی ددې پوښتنی جواب په دمفسرینو څخه ازده کړو یوستر مفسر عبدالله بن مسعود(رض) فرمایی : په الله ((ج) قسم یادوم چې لهو الحدیث غناء ده حاصل داچې لهوالحدیث موسیقی ده ځکه چې غناء دمو سیقی پرته شعر ویل دی په ښکلی اواز سره نوکله چې موسیقی ورسره مل سی نوبه یې څه حال وی . الله(ج) دموسیقی لپاره سپکونکی عذاب وښودی دعبدالله بن مسعود(رض) پورتنی روایت قاضی شوکانی رانقل کړی دی اوبیا لیکی : نوموړی روایت ابن ابی شیبه ، ابن حکیم اوبهیقی په صحیح سند سره روایت کړی دی .

اسلام اورموسیقی صفحه (۱۱۰)

نیل الاوطار (۸ \ ۱۰۰\ )

سنن الکبری للبهیقی (۱) ۲۲۳ \

مستدرک الحکیم (۲\ ۴۱۱)

تفسیرابن جریر (۲۱ \ ۳۶)

بهیقیی لیکی : عبدالله بن عباس (رض)ویلی دی : په پورتنی ایات کې چې الله (ج) کوم شی حرام کړی دی : سندری دی او هغه شیان دی چې دسندرو په څیر وی امام بهیقیی زیاتوی دغه خبره موږ دمجاهد ، عکرمه اوابراهیم نخعی څخه هم روایت کړی ده .

الادب المفرد مع فضل الله الصمد (۲\۶۶۳)

السنن الکبری للبهیقی (۱\ ۲۲۱\ ۲۲۳)

تفسیرابن کثیروایي : پورتنی ایات دسندرو ږغولو په اړه نازل سوی دی .

تفسیرابن کثیر (۳\ ۴۴۳)

روح المعانی (۲۱ \ ۶۷)

دنوموړی موضوع لپاره مفتی محمد شفیع صاحب رغنده څیرنه کړی ده زه به یوازی دنقال په ډول دښاغلی مفتی صاحب دلیکنی څوخبری رانقل کړم :

الله((ج) فرمایي :

افمن هذا الحدیث تعجبون وتضحکون ولاتبکون وانتم سامدون .

(النجم ۵۹\ ۶۰\۶۱)

ژباړه : ایا تاسو ددې خبری څخه تعجب کوی اوخاندی اونه ژاړی حال داچې تاسو لوبی کوی اومستی کوی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پورتني ايات کريمه کې الله (ج) دسامدون لفظ ويلی دی يعنی تاسو سمود کونکی ياست اوس خبره داده چې سمود څه ته وايې ؟ دسمود په اړه امام ابوعبيده فرمايي : په حميرژبه کې سمود سندروته وائی . عکرمه هم ورته روايت کړی دی اوبخاری هم دعکرمه قول رانقل کړی دی .

روح المعانی (۲۷\ ۷۲)

صحيح بخاری مجتبائی (۲\ ۲۷)

علامه ابن منظور ليکی : روی انه قال السمود الغناء لغة الحمير .

ژباړه : دعبدالله ابن عباس رض) څخه روايت سوی دی : نوموړی فرمايي : سمود په حميرژبه کې سندروته وايې .

لسان العرب (۴ \ ۲۰۴)

عبدالله بن عباس رض) دسمود په تفسيرکې فرمايلی دی :

هوالغناء باليمانية وکانو اذاسمعوا القران غنوا تشاغلا عنه .

اخرجه عبدالرزاق والبزاز وابن جرير والبهيقی .

ژباړه : (سمود) په يمانی ژبه کې سندروته وايې کله چې په مشرکينو قرانکريم واوريدی نودځان مشغوله کولو په موخه بی ئی سندری ويل پيل کړه .

روح المعانی (۲۷\ ۷۲)

سنن بهيقی (۱۰ \ ۲۲۳)

تفسيرابن جرير (۴۷\۴۳\۴۴)

ديادونی وړده چې علامه هيثمی دسمود په تفسير کې په سندرو ويلو سره دعبدالله بن عباس رض) څخه رانقل کړی دی بيا ئی ويلی دی : رواه البزارورجاله صحيح .

مجموع الزوائد (۷\ ۱۱۶)

دلغت نوموتی پوه علامه ابن دريد په جمهرة الغة کې وپورتنی خبری ته په څرګند ډول ګوته نيولی ده اوبيا ئی ليکلی دی : ددې ترڅنګ چې سمود سندرو ته وائی ، سمود هرهغه شی په معنی هم راغلی دی چې غافله کونکی وی اويا دلوبی په ډول پاڅيدونکی وی .

جمهرة الغة (۲ \ ۶۶۵)

دپورتنی ايات تفسيراوشان نزول ته که سالم فکر په پوره ډول ځيرسی په ښکاره ډول معلوميږی چې سندری دغفلت ،ناپوهی اوتکبر دليل دی ځکه مشرکانو داکار کوی چی الله(ج) ئی په شان کې پورتنی ايات نازل کړی .

دتصوفوپه اسمان کې ځلانده ستوری اوسترزاهد علامه سهروردی دموسيقی په حرمت کې دری اياتو نه رانقل کړی دی .

وګوری : عوارف المعارف الباب الثالث والعشرون فی القول فی السماع ردا وانکارا (۱۸۷)

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ډول الله (ج) دسپيڅولوانسانانو دصفاتو په لړکي فرمايي :

لايشهدون الزور (سورة القمان ۷۲)

ژباړه : هغوی په بی ګټوخبرو کي نه شامليږی .

په پورتنی ايات کي چي د(زرو) لفظ راغلی دی اوالله (ج) يي دسپيڅلوانسانانو څخه نفی کوی په تفسيرکي يي محمد بن حنفية اومجاهد ليکی : زور وموسيقی ته وايی .

کف الرعاع . ابن حجرالمکی مطبوع بهامش الزواجر (۱۳۹)

اوعلامه سيوطی هم ورته قول په درالمنثور کي \۸\۵\ کي دحسن اوابوحجاف څخه رانقل کړی دی .

امام ابوبکر جصاص دپورتنی ايات په تفسيرکی ليکی :

عن ابی حنيفة (رح) الزور الغناء .

ژباړه : ابوحنيفة (رح) څخه روايت سوی دی چي زور سندری ويل دی .

احکام القران\۳ \۴۲۷\

****

موسيقی رسول الله (ص)حرامه کرځولی ده

لکه چي دهرمسلمان وزړه ته تيره ده چي دبشريت ورستی ستر لاربنود حضرت محمد(ص) دی دالله تعالی (ج) رضا ، ددوزخ نجات ، جنت ته تلل اودنيا اواخرت برياوی درسول الله (ص) په پيروی کي مسيرکيدای سی يعنی که څوك کامله نيکمرغی غواړی نوپه هغه څه دی عمل وکړی چي رسول الله (ص) امرورته کړی دی اودهغه څه څخه دې منعه وکړی چي رسول الله (ص) منعه تری کړی وی لکه څرنګه چي مومو سيقی په قران کي وڅيړله اومعلومه سوه چي موسيقی قران حرامه کړی ده همدا ډول سترلاربنود حضرت محمد (ص) هم موسيقی حرامه کړی ده که څه هم دموسيقی دحرمت (ناروااوالی) لپاره ډيرحديثونه سته خودبيلګی په ډول به ځينی حديثونه رانقل کړو .

۱_ رسول الله (ص) فرمايي :

عن ابی عبدالرحمن بن غنم قال : حدثنی ابوعامر اوابومالك اشعری (رض) انه سمع النبی (ص) يقول ليکونن من امتی اقوام يستحلون الحر والحريروالخمر والمعازف (اخرجه البخاری فی الاشربة) وفی لفظ : يشربن ناس من امتی الخمريسمونها بغيراسمها يعزف علی رؤسهم باالمعازف والمغنيات يخسف الله بهم الارض ويجعل منهم القردة والخنازير.

رواه ابن ماجة وقال عن ابی مالك اشعری (رض) ولم يشك .

منتقی الاخبار (۹۶ ج\ ۷\)

ژباړه : دعبدالرحمان بن مغنم څخه روايت دی : نوموړی فرمايي : ما دابوعامر اويا دمالك اشعری (رض) څخه واوريدل چي ده درسول الله (ص) څخه اوريدلی وه چي ارشاديي فرمايه : نژدی ده چي زما په امت کي به داسی خلك پيداسی چي زنا ، ورېښم

(c) ketabton.com: The Digital Library

، شراب اوموسیقی به رواںولی . په یوه روایت کې داسې راغلی دی : نژدی ده چې زما په امت کې به داسی خلک پیداسی چې شراب به چیښی اوپه بل نامه به یې نوموی په سرونو باندی به یې سندرغاړی سندری وایی څښتن تعالی (ج)به داسی خلك په مځکه ننه باسی اوبنی به یې دخنزیرانو اوبیزوګیانوپه څیرکړی .

نوموړی حدیث دسنن ابی داؤد ترڅنګ ابن حبان هم روایت کړی دی .

مواردالظمان الی زوائد ابن حبان کتاب الاشربة باب فمن یستحل الخمر

صفحه (۳۳۶)

صحیح بخاری کتاب الاشربة باب ماجاء فی من یستحل الخمر ویسمیه بغیراسمه جلد دوهم صفحه (۸۳۷)

ابن ماجة کتاب الفتن باب العقوبات صفحه (۳۰۰)

اغاثة الهفان جلد لومړی صفحه (۲۶۱)

روښنائی : په پورتنی حدیث کې رسول الله (ص) دوی خبری وښودلی لومړی

داچې موسیقی حرامه ده دوهم داچې موسیقی اوریدل کبیره ګناه ده ځکه دصغیره ګناه په کونکی باندی دومری عذاب نه راځی داهغه حدیث دی چې فقهاء کرام دې ډول حدیث ته قوی دلیل وایی . ځکه پورتنی حدیث په صحیح سند رسول الله(ص) ته رسیدلی دی کوم کسانو چې دخپلی شومی لاری دموندلو په موخه نوموړی حدیث ضعیف بولی اویواځی ئی دبخاری څخه روایت کوی اوبیائی په یوډول ضعیف تثبیتوی نوموړی کسان خولومړی په حدیثوکې لږه مطالعه لری ځکه پورتنی حدیث یواځی بخاری نه دی روایت کړی بلکی لکه مخکی چې موویل نورو دحدیثوکتابونو په قوی سندونو سره روایت کړی دی . دویم داچې نوموړی کسان دبخاری په روایت هم ندی پوه اودبخاری دغه روایت هیڅ ضعیف ندی داچې ولی ؟ ددلیل لپاره تیروپاڼو ته مراجعه وکړی بیاځلی (تکرار) به مو وخت ضائع کړی ځینی خلک بیا دخپلی شومی موخی دترلاسه کولو له امله دپورتنی حدیث یولاڅورکونکی تاویل کوی چې هیڅ اصل اوبنسټ نه لری داچې ولی ؟ ددلیل لپاره وګوری :

اسلام اورموسیقی صفحه (۱۲۶)

۲- رسول الله (ص)فرمایی :

عن ابی هریرة رض) ان رسول الله (ص قال : یمسح قوم من امتی فی اخرالزمان قردة وخنازیرقالوا یارسول الله (ص امسلمون هم ؟ قال : نعم یشهدون ان لااله الاالله وانی رسول الله ویصومون ، قالوافمابالهم یارسول الله ؟ قال : اتخذوالمعازف والقینات والدفوف وشربوا هذه الاشربة فباتوا علی شرابهم ولهوهم فاصبحوا وقدمسخوا .

رواه مسدد وابن حبان ، کف الرعاف جلدلومړی صفحه (۲۲۰)

ژباړه : دابوهریرة رض) څخه روایت دی : دی مبارک فرمایی : رسول الله (ص فرمایلی دی : په اخره زمانه کې به زما په امت کې ځینی قومونه مسخه سی دبیزوګیانواوخنزیرانوپه بڼه به بدل سی اصحابوکراموپوښتل : یارسول الله ایا دوی به مسلمانان وی ؟ رسول الله (ص وفرمایل : وو دوی به شاهدی ورکوی چې دالله (ج) پرته بل لایق دعبادت نسته (اوشاهدی ورکوی) چې زه دالله (ج) رسول یم اوروژی نیسی . اصحابو وبوښتل : یارسول الله څه به دوی ته پیښه وی (یعنی دوی به ولی دداسی برخلیک سره مخ وی) ؟رسول الله (ص وفرمایل: دوی به موسیقی (اوریدل) دسندرغاړو ښځو (موسیقی اوریدل) دځان لپاره عادت ګرځولی وی اوشراب به چیښی یوه شپه به دوی په شراب چیښلو اولهولعب تیره کړی وی کله چې سهار سی دوی به مسخه سوی وی

۳ـ رسول الله r فرمایی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن على بن ابی طالب رض قال : قال رسول الله (ص اذا فعلت امتی خمس عشرة خصلة حلت بها البلاء وفیه واتخذ القینات والمعازف .

رواه ترمذی . منتقی الاخبار وسنن ترمذی جلد اول صفحه (۴۴)

ژباړه : دحضرت علی کرم الله وجهه څخه روایت دی : ده مبارک فرمایلی دی : چې رسول الله rوفرمایل : کله چې زما په امت کې پنځلس خویونه پیدا سول نو دبلاوو نزول به پیل سی رسول الله rددغه پنځلسو څخه موسیقی اوسندرغاړی ښځی دودیدل هم وشمیرل .

۴- رسول اللهr فر ما یی : عن سهل بن سعد قا ل :قال رسول الله r یکون في هذه الامه خسف و مسخ وقذ ف قیل ومتی ذا لک یا رسول اللهr ؟ قال اذا ظهر ت القینا ت وا ستحلت الخمر .

رواه عبد بن حمید و الفظ له وابن ما جه مختصر ا .

سنن ابن ما جه کتا ب الفتن باب الخسوف (۳۰۴)

ژبا ړه : د حضر ت سهل بن سعدtڅخه روایت دی: دی مبا رک فرمايي :رسول الله r وفر ما یل : وې به په دې امت کې په مځکه ننوتل ،په حیوانی بڼو، اوښتل ،او د ډبرو اوریدل ،یو چا وپوښتل :دا به کله وي یا رسول الله ؟ رسول اللهr و فرما یل :کله چې سند ر غا ړي ښځې څر ګندی سوې او خلګو شرا ب حلال وګڼل .

دا چې مو ضوع مو ډیره نو ي اوږد ه کړي ویلای سو چې دموسیقی دحرمت لپاره ډیراحادیث راغلی دی چې دهغو ټولو یوځای کول پدې وړکوټی رساله کې ګران کار دی دکوم چا چې په پورتنی حدیثونو باندی دباور پیمانه نوی ډکه سوی کولای سی چې نور حدیثونه اونورموثق دلایل دلنډی لاری په اسلام اورموسیقی صفحه (۱۲۴) کې اوپه جواهرالفتاوی لومړی ټوک صفحه (۵۵۷) ترلاسه کړی ، که پورتنی کتابونه نسی پیداکولای نوداعتماد لپاره دی لاندی معتمد کتابونه مطالعه کړی ترڅو ټول هغه حدیثونه یی دذهن تروا کمنی تیرسی چې دموسیقی دحرمت لپاره ذکرسوی دی :

بخاری جلد اول صفحه (۸۳۷)

ابن ماجة صفحه (۳۰۰)

اغاثة الهفان جلد اول صفحه (۲۶۱)

نیل الاوطار جلد اتم صفحه (۹۷)

نیل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

ابن حبان صفحه (۳۳۶)

ترمذی \ ۲\۴۴\۱ ،

کف الرعاع \ ۱۰\ ۱۱\ ،

کف الرعاع جلد اول صفحه (۱۵)

منتقی الاخبار وسنن ترمذی جلد اول صفحه (۴۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنن ابن ماجه باب الخسوف \ ۳۰۴\(ابن ابی الدنیا فی ذم الملاهی)

مسند احمد جلد دوهم صفحه (۸)

مسند احمد جلد دوهم صفحه (۱۵۸)

مسند احمد جلداول صفحه (۲۷۴)

مسند احمد جلد دریم صفحه (۴۳۳)

مسند احمد جلد پنځم صفحه (۲۶۸)

مسند احمد جلد شپږم صفحه (۱۵۰)

ابوداؤد کتاب الادب باب کراهیة الغناء والزمر جلد دوهم صفحه (۶۷۴)

ابوداؤد کتاب الاشربة باب ماجاء فی السکر جلد دوهم صفحه (۵۱۹)

سنن ابی داؤد کتاب الاشربة باب فی الادعیة جلد دوهم صفحه (۵۲۰)

مسند ابی داؤدالطالیسی صفحه (۵۵)

ابوداؤد جلد څلرم صفحه (۴۳۵)

بهیقی باب ماجاء فی ذم الملاهی من المعازف والمزامیر جلد اول صفحه(۲۳۱)

بهیقی جلد لسم صفحه (۲۲۲)

کنزالعمال جلد اوم صفحه (۵۳۵)

مسلم جلد دوهم صفحه (۲۰۲)

والله اعلم بالصواب

****

موسیقی په څلورو مذهبوکې درواوالی لاره نلری

درنولوستونکو لکه مخکی چې موپردې خبره ډیراسرار وکړی چې افغانی ټولنه یوه حنفی مذهبه ټولنه ده یواځی هغه خبری ورته داعتماد لاره خپلوی چې حنفی مذهب پریکړه پری وکړی خوپه تاسف سره باید ووایم چې په معاصروخت کې یوه لیکوال دموسیقی درواوالی لپاره ځینی داسی نکات راجمعه کړی دی چې دڅلورومذهبونو څخه وتلی دی اوکه یې دیوه مذهب دیوه عالم نظر راوړی وی هغه دلیکوال مدعی نه ثبتوی ځکه هغه عالم پریوه اند وی خودی دهغه عالم دوینا څخه بل شی ثبوتوی ځکه امام ربانی (رح)فرمایی :

دموسیقی په رواوالی هیڅ فقیه قول ندی کړی اونه یې یوفقیه روابولی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

المکتوبات جلد اول دمکتوب شمیره (۲۶۶)

اوس که پدې فکرکې سو چې په څلورو مذهبوکې څنګه درواوالی لاره نسته ؟ نوپه خپل وارسره به دځلورومذهبونو علماؤنظریات په لړه پیمانه راواخلو ترڅو داعتماد تنده موړی ماته سی .

موسیقی دحنفی مذهب له انده

مخکی تردې چې دحنفی مذهب دعلماؤ وپناوی رانقل کړو ستاسو پاملرنه یوه لنډکی مشهورحکایت ته راګرځوم چې (الاشباه والنظایر) رانقل کړی دی اودسیدنا امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) مذهب انځوروی : یوه ورځ چې سید ناامام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) یوه باغ ته سیل لپاره راوتلی وو نو پرلاری مشهور قاضی ابی لیلی ورسره مل سو دلاری په اوږدو کې دداسی ښځو سره مخامخ سو چې سندری یې ویلی خوکله چې هغو ښځو دغه سپیڅلی مخور علمآؤ ولیدل نوچپ سوی امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) چې ورته رانژدی سونو ورته وې ویل : احسنتن (یعنی ښه مووکړه) دڅه وخت په تیریدو سره قاضی ابن ابی لیلی ته ددعوې یوه مقدمه راغله چې دامام ابوحنیفه (رحمة الله علیه) دشاهدی ورکولو پکښې اړتیا وه کله چې امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) شاهدی ته حاضرسو نوقاضی ابن ابی لیلی ورته وویل : اې استاده ! ستا شاهدی نه قبلیږی ځکه تا په هغه ورځ وسندرغاړو ښځو ته وویل چې ښه مو وکړه څوک چې داسی کوی شاهدی یې دقبولیت وړنده امام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) ورته وویل : ماوښځو ته پرسندرو ویلو ښه ندیویلې ځکه دا فاسق عمل دی بلکی ما وښځوته پرچوپتیا ښه وویل یعنی داچې تاسو دسندرو څخه چوپ سواست دامو ښه کاروکړی .

الاشباه والنظایرصفحه (۶۵۰)

که دامام ابوحنیفة (رحمة الله علیه) وپورتنی وینا ته ځیرسی یقینا ښکاری چې دده په اند موسیقی اوسندری هیڅ ندی روا .

دهدایې مؤلف لیکی : دسندرغاړی شاهدی نه قبلیږی ځکه خلګ دکبیرې ګناه لپاره یوځای کوی . هدایه ، کتاب الشهادات جلددریم صفحه(۱۶۲)

دهدایې دمؤلف دپورتنی قول په تشریح کې دسندرو اوموسیقی په اړه محقق ابن همام څوصورتونه بیان کړی دی چې زموږ دموضوع اړوند یې دخبرو نچوړ په لاندی ډول دی :

څرنګه چې ښاغلی مؤلف صاحب عمومی سندرغاړی دشاهدی ورکولو څخه بی برخی کړی دی مګر حقیقت دادی چې دهغه سندرغاړی شاهدی نه قبلیږی چې سندری دموسیقی سره وایی اویاداسی سندری وایی چې موسیقی نوی ورسره مګرناوړه شعرونه وی لکه دښځو صفت اویا دشرابو بیان پکښی سوی وی. هغه شعرونه په ښایسته اواز سره ویل چې ناوړه نوی اوموسیقی نوی ورسره هغه پروانکوی .

فتح القدیر جلد شپږم صفحه (۳۶)

نوکله چې دبې موسیقی سندرغاړی شاهدی نه قبلیږی نودموسیقی والابه څه حال وی اوګناه به یې څومره وی ؟

علامه کاسانی لیکی : کوم سندرغاړی چې پرځان باندی دسندرو ویلو لپاره خلګ راټولوی ترڅو دده دسندرو څخه خوند واخلی نوموړی سندرغاړی عادل ندی یعنی شاهدی یې نه قبلیږی که څه هم شراب نه چیښی اوکه یې داسی شعرونه په ښایسته اواز ویل چې غیرشرعی الفاظ نه وه پکښی اوموسیقی نه وه ورسره پروانکوی نوموړی عالم زیاتوی : دهغه موسیقی اوریدل چې په خپل ځان کې بده وی لکه ډول ، رباب ، (ځای ناستی یې لکه اوسنی کیبورډی کمپوز) اویادوی ته ورته نورشیان ، اوریدل اوویل یې حرام دی ، اوکوم شیان چې په خپل ځان کې ناوړه نوی لکه زنګ (یالکه اوس دځینو بې سروزه تلیفونو زنګونه اویا ددرسی ساعت دبدلیدو زنګونه) ، پروانکوی .

بدایع اوصنایع جلد شپږم صفحه (۲۶۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فتح القدير ليکی : پوه سه چي موسيقی په ټولو دينونو کي حرامه ده .

فتح القدير جلد شپږم صفحه (۴۸۱)

ردالمحتار دابی هريرة (رضی الله عنه) روايت رانقلوی چي رسول الله r وفرمايل : موسيقی اوريدل گناه ده ، ورته کښيناستل فسق دی اوخوند پری اخستل کفردی .

ردالمحتار جلد پنځم صفحه (۲۲۳) .

نيل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

الله (جل جلا له) دسپيځلو انسانانو داوصافو دبيان په تعقيب فرمايی :

لايشهدون الزور . (سورة الفرقان الاية ۷۲)

ابوبکر جصاص دابوحنيفة (رحمة الله عليه) څخه دپورتنی ايات په تفسير کي داسی روايت کوی : د (زور) لفظ چي الله (جل جلاله) يادکړی دی موخه ځنی غناء ده .

احکام القران جلد دريم صفحه (۴۲۸)

دابوحنيفة (رحمة الله عليه) دپورتنی تفسير څخه په ښکاره معلوميږی چي دده په اند موسيقی حرام شی دی نوله دی امله يی الله (جل جلاله) دسپيڅلو انسانانو څخه نفی کوی .

موسيقی دشافعی مذهب له انده

دهند دنيمی وچي (برصغير) سترعالم مفتی محمد شفيع صاحب په خپل کتاب (اسلام اورموسيقی) په صفحه (۳۱۲) کي ليکی : دټولو شوافعو علماؤ پردې اتفاق دی چي هغه شعر په ښکلی اواز ويل چي غيرشرعی الفاظ پکښی وی اوشهوانی قواوی راپاروی حرام دی همدا ډول هغه موسيقی بيله شعره چي مستی په انسانی وجود کي پيداکوی حرامه ده اودشوافعو علماؤ پردې اتفاق دی چي غزل دنامحرمی ښځی يا لغړزنی هلک څخه مطلقا حرام دی که څه هم په پرده کی وی لکه معاصره موسيقی چي په افغانی ټولنه کي دود ده اوپه کيسټونو اوسيډيانو کي خرڅيږی ځکه دشافعی مذهب ستر عالم امام غزالی رح دموسيقی اوپه ښکلی اواز دشعرونو په اړه ليکی : هغه شعر ويل حرام دی چي غيرشرعی الفاظ پکښی وی لکه پوچ اورد ، بی حيا الفاظ ، دالله جل جلاله يا درسول الله صلی الله عليه وسلم ، يا داصحابو بد اويا دښځو صفت پکښی وی که څه هم موسيقی نوی ورسره امام غزالی رح زياتوی : دوهم هغه موسيقی دشعر پرته ږغول حرام دی چي شهوانی قوه راپاروی او سندرغاړی يې استعمالوی لکه رباب ، ډول ، شپيلی اوداسی نور دريم دښځي اويا لغړزنی هلک شعر ويل په ښکلی اواز سره حرام دی که موسيقی ورسره وی اوکه نوی ورسره ځکه ددوی داواز څخه دنورو شهوت پورته کيږی . څلورم هغه کس ته موسيقی اوريدل حرام دی چي جنسی غوښتنی باندی برلاسی وی لکه دنوی ځوانی پرمهال اوداسی نوروختونه . پنځم هغه عام سړی ته په ښکلی اواز شعرونه اوريدل ندی روا چي خپل زيات وخت پری ضايع کوی اوکه يی لږ وخت ورکاوه نوپروانکوی البته چي دوديزه موسيقی ورسره نوی لکه رباب ، ډول اوداسی نور ځکه چي نوموړی موسيقی امام غزالی رح استثناء کړي

احياء العلوم جلد دوهم صفحه (۲۵۰)

دامام غزالی رح دپورتنی تحقيق څخه معلومه سوه چي يواځی موسيقی اوريدل ندی روا ځکه موسيقی چي افغانی ټولنه دموسيقی په نامه پيژنی هغه موسيقی امام غزالی رح حرامه گرځولی ده اونه شعر دموسيقی په ملنه روادی اونه دښځو په اواز کي شعر اوريدل روادی اونه دلغړزنو شعر اوريدل روادی حاصل داچي په معاصروخت کي چي کومی موسيقی موږاورو يايی وينو داريدلو لپاره يی په شافعی مذهب کي هيڅ جواز نسته .

(c) ketabton.com: The Digital Library

موسیقی دامام ما لک (رح) دمذهب له انده

(المدونة الکبری) چې دمالکی مذهب یومعتمد اوبنسټیز کتاب دی دامام مالک رحمة الله علیه نظردموسیقی په اړه په ښکاره ډکو کې څرګند کړی دی په نوموړی کتاب کې امام سحنون بن سعید دخپل استاذ عبدالرحمان بن قاسم عتقی څخه پوښتلی دی : ایا امام مالک رحمة الله علیه غناء روا بلله ؟ استاذ په جواب کې ورته لیکلی دی : امام مالک رحمة الله علیه دقران تلاوت لاپه ښکلی اواز مکروه ګڼی نو شعر ویل په غناء سره خو بیخی مکروه بولی ، همد اډول نوموړی کتاب زیاتوی : چې دامام مالک رحمة الله علیه په اند موسیقی هم مکروه ده لکه ډول رباب ، شپیلی اوداسی که څه هم دواده اوښادئ پرمهال وی .

المدونة الکبری ، باب فی اجارة دفاف والشعر والغناء جلد یوولسم

صفحه (۶۳) .

علامه محمد بن محمد دمالکیوو علماؤ نظر دموسیقی په اړه داسی بیانوی : په ښکلی اواز شعر ویل دموسیقی پرته جایز دی اودموسیقی سره مل مکروه دی نوموړی عالم زیاتوی : چې دمالکیوو دځینو علماؤ په آند حرام دی دلته که څه هم دمکروه لفظ ذکر سوی دی خو موخه ځینی حرمت دی ځکه کله ، کله دمکروه څخه حرام اراده کیږی .

مذاهب الجلیل ، جلد څلورم صفحه نهمه .

موسیقی دحنبلی مذهب له اند ه

علامه ابن جوزی رح دحنابلو فقهاؤ نظردموسیقی په اړه داسی بیان کړی دی : دامام احمد بن حنبل رح علماء پدې اند دی چې دسندرغاړی اورقاص یعنی نڅا کونکی شاهدی نه قبلیږی .

تبلیس ابلیس صفحه (۳۰۰)

دحنبلی مذهب مشهور عالم علامه علی بن سلمان مرادوی لیکی : شعر په ښکلی اواز اوریدل دموسیقی پرته بی ګټی کار دی اودموسیقی سره مل اوریدل حرام دی . الانصاف جلد دوولسم صفحه پنځمه .

ښاغلی مرادوی زیاتوی : چې صاحب دفروع ویلی دی : غناء مکروه ده مګر زیاتو علماؤحرامه بللی ده اوصاحب ترغیب ویلی دی : چې زیات علماء پردوهم قول باندی دی یعنی پردې باندی چې غناء حرامه ده .

الانصاف جلد دوولسم صفحه پنځمه .

نوکله چې یوازی غناء یعنی په ښکلی اواز شعر ویل حرام یامکروه سوه نودهغه شعر به څه حال وی چې موسیقی ورسره مل وی په هرصورت حاصل دادی چې موږ ولیدل چې دڅلورو ریښتینو مذهبونو کتابونو پرموسیقی باندی بندیز لګولی دی په هیڅ مذهب کې ورته دجواز لاره نسته نوکوم شی چې په څلورو مذهبوکی منعه وی اویوڅوک یی دجواز لاره لټوی زما په اند داسی لاری لټول تخریب دی الله جل جلاله دې ، دی اوموږ تولـه دتخریب څخه وساتی په ځانګړی توګه هغه تخریب چې په دین کې وی .

والله اعلم بالصواب

******

دموسیقی اوریدونکی لپاره عذاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دايوځرګند حقيقت دی چي څوک دځښتن تعالی جل جلاله اطاعت کوی الله جل جلاله اجر ورکوی اوڅوک چي معصيت کوی الله جل جلاله عذاب ورکوی چاته چي يې خوښه سی څوک چي موسيقی اوری درسول الله صلی الله عليه وسلم دښوونی پربنسټ ويلای سو چي الله جل جلاله عذاب ورکوی ترڅو توبه ونه باسی اوالله جل جلاله بخښنه ورته ونه کړی ځکه رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايی : دابی هريره رضی الله عنه څخه روايت دی : چی رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دی : دموسيقی اوريدل ګناه ده ورته کښيناستل فسق دی اوخوند پری اخستل کفردی .

رواه محمد بن اسحاق نيل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

په پورتنی حديث کي چي دکفرلفظ راغلی دی موخه ځنی دنعمت ناشکری ده

درمختار جلد پنځم صفحه (۲۲۳)

دحضرت عبدالله بن مسعود رضی الله عنه څخه روايت دی چي يوه شپه درسول الله صلي الله عليه وسلم په غوږ کي ديوې سندری ږغ راغلی رسول الله (صلی الله عليه) وسلم دری ځلی وفرمايل : ددغه سندری ويونکی لمونځ نه قبليږی ، ددغه سندری ويونکی لمونځ نه قبليږی ، ددغه سندری ويونکی لمونځ نه قبليږی .

نيل الاوطار جلد اتم صفحه (۱۰۰)

دانس اوعائشي (رضی الله عنهما) څخه روايت دی : بيشکه نبی (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل : دوه اوازونه دی چی په دنيا اواخرت کي لعنت باندی دی : يودډول اوموسيقی ږغ دی چي دخوشحالی پرمهال وی اودوهم دويرکولو ږغ دی چي دغم پرمهال وی .

رواه بزاز وابن مردويه والبهيقی وذکره الکنز عن الضياء ايضاً کنزالعمال جلد اوم صفحه (۳۳۲)

دحضرت ابوامامة (رضی الله عنه) څخه روايت دی : چي ده مبارك فرمايلی دی : کوم سړی چي دسندری اوازپورته کړی ځښتن تعالی (جل جلاله) دوه شيطانان راواستوی دنومړی سندرغاړی پراوږو کښينی اوپرځيګر يي پښی ترهغه وخته ښوروی ترڅودسندری ويلو څخه چوپ کيږی .

اخرجه ابن ابی الدنيا اوابن مردويه ، ورواه طبرانی باسانيد ورجال وثقوا وضعفو ا . مجمع الزوائد ، جلد دريم صفحه (۱۳۰)

عبدالله بن مسعود (رضی الله عنه) فرمايي : پرسندری ويونکی اوپرهغه چا چی سندری ورته ويل کيږی دالله (جل جلاله) لعنت دی .

اخرجه ابن ابی الدنيا والبهيقی فی شبعه .

محدث ضحاك فرمائی : سندری دمال تاوانول دی اوددالله (جل جلاله) ناراضی ده .

روح المعانی جلد : يوويشتم ، صفحه (۲۸)

******

(رقص (نڅا

الله (جل جلاله) دانسانی ژوند موخه عبادت ټاکلی دی څوك چي تراصلی هدف تيريږی اوپه ناوړه اوبېګټو کارونو اخته کيږی ښکاره خبره ده چي دالله (جل جلاله) دټاکلی موخی څخه سرغړونه ده . کله چي به يوڅوك دالله (جل جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسرغړونی په صورت کې دالله (جل جلاله) رضا (خوښی) ترلاسه کړی ؟ نڅا هغه کړنه ده چې داسلام دپیل څخه تراوسه پوری چې کوم صحابه ، تابعین ، تبع تابعین ، محدثین ، مفسرین ، متفرقه علماء اوټول صالحین کسان راغلی دی دهیچا څخه دغه ناوړه کړنه نه ده ثابته سوی اونه دیوه مذهب لخوا درواوالی اجازه ورکړل سوی ده په ځانګړی توګه په حنفی مذهب کې یې هیڅوك ثبوت نه سی وړاندی کولای چې دنڅا درواوالی اجازه یې ورکړی وی کوم څوك چې یې دجواز لاره لټوی په ښکاره دافغانی متدینی ټولنی چوپړ نه بلکی داټولنه یوه لوی انحراف ته هڅول دی که څه هم دنڅا دحرمت لپار ه ډیر دلائل سته خودلته به درسالی دوړوکوالی له امله په بیلګی بسنه وکړو .

امام ربانی رح لیکی : دنڅا اوموسیقی دجواز لپار هیڅ فقیه وینا نه ده کړی اونه یې دجواز لاره دځینو صوفیانو په وینا پیداکیدلای سی .

المکتوبات ، جلد : لومړی دمکتوب شمیره : (۲۶۶)

جواهر الفتاوی لیکی : رقص (نڅا) په قران اوحدیث کې حرام ښودل سوی دی څوك چې ناڅی(رقص کوی) دکبیره ګناه کونکی دی اوورته فاسق اوفاجر ویل کیږی .

علامه جوزی لیکی : دسندری ویونکی اونڅاکونکی شاهدی نه قبلیږی .

تبلیس ابلیس صفحه (۳۰۰)

والله اعلم بالصواب

کتبه : العبد الافقر الی عبد الهادی (حما د) \ ۲\۱۵ \۱۳۸۶ هجری شمسی

ای خدایه ! کوچنی زوی عبدالمتین (حماد) ته می لوړ اوګټور علم ورنصیب کړی ای خدایه ! ته وینی چې کله په اخره شپه د کتاب کمپیوټری لیکنه بشپړی ده عبدالمتین جان دشپی تریوی بجی پوری داتو کالو په عمر ددینی مینی په موخه راسره ناست وواودخلاصیدو پرمهال یې دشکرویلو دعاکوله .

امین یارب العالمین

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library